

De Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie
Mr. F. Teeven
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

Datum
22 juli 2013

Uw kenmerk
380477

Contactpersoon
J.M.A. Timmer

Onderwerp
Advies op het concept-wetsvoorstel ter uitvoering van de verordening erfrecht

Geachte heer Teeven,

Bij brief van 26 april 2013, met kenmerk 380477, heeft u de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak (hierna: NVvR) om advies gevraagd over het concept-wetsvoorstel ter uitvoering van de verordening erfrecht. Dit advies is voorbereid door leden van de vereniging en is vastgesteld door de Wetenschappelijke Commissie van de NVvR.

1. Strekking wetsvoorstel

Dit wetsvoorstel strekt, blijkens de Memorie van Toelichting, tot uitvoering van de verordening (EU) nr. 650/2012 van het Europees Parlement en de Raad betreffende de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen en de aanvaarding en de tenuitvoerlegging van authentieke akten op het gebied van erfopvolging, alsmede de totstandkoming van uniforme ipr-regels op het terrein van het erfrecht. Door de uniformering wordt nagestreefd de vererving en afwikkeling van grensoverschrijdende nalatenschappen aanzienlijk te vereenvoudigen en minder kostbaar te maken voor burgers van de Europese Unie.

2. Advisering

2.1 Algemeen

In de beoogde uitvoeringswet Verordening Erfrecht wordt aangesloten bij de wijze waarop uitvoering is gegeven aan vergelijkbare verordeningen zoals Brussel I-Vo en de Alimentatieverordening, waarbij aan dezelfde instantie, te weten de voorzieningenrechter, taken zijn opgedragen. Verder wordt ten aanzien van het aanwijzen van de bevoegde autoriteit in grensoverschrijdende nalatenschappen, waarbij Nederland bevoegdheid heeft (zie art. 4, 10 en 11 Erfrecht-Vo), aangesloten bij het nationale systeem en de rol die de notaris traditioneel bij nationale nalatenschappen vervult. Hierbij vervult de kantonrechter voorts in het kader van

toezicht en geschilbeslechting een zelfde rol als in het nationale systeem ten aanzien van nationale nalatenschappen. De NVvR is van mening dat hierdoor een coherent systeem wordt bereikt met betrekking tot alle nalatenschappen als zodanig. Ter zake van enkele punten uit het wetsvoorstel heeft de NVvR echter opmerkingen.

2.1 Gewone verblijfplaats

Ter zake van de aanknopng aan de gewone verblijfplaats wordt in de memorie van toelichting gesteld dat dit de vaststelling van het toepasselijk recht op de erfopvolging in de toekomst eenvoudiger zal maken. De NVvR is van mening dat het begrip "gewone verblijfplaats" niet eenduidig is en dat de bepaling hiervan een complexe zaak kan zijn, zoals ook is opgenomen in de verordening (zie onder meer considerans nrs 23, 24 en 25 en artikel 21 Erfrecht-Vo)). De NVvR verzoekt de staatssecretaris daarom in de memorie van toelichting een verduidelijking te geven.

De notaris kan naar verwachting ter zake van de "gewone verblijfplaats" een dubbelrol gaan vervullen. Enerzijds adviseert hij bij de opstelling van een testament wat naar zijn mening, gelet op verwachtingen voor de toekomst, de meest waarschijnlijke gewone verblijfplaats bij overlijden van de testateur zal zijn. Anderzijds kan hem, ter zake van de afgifte van de Europese erfrechtverklaring, achteraf worden gevraagd vast te stellen wat de gewone verblijfplaats is geweest, gezien de feitelijke levensloop van de testateur. De notaris is in een dergelijk geval dan zowel adviseur als vervolgens, bij de opstelling van de Europese erfrechtverklaring, beslissende autoriteit. De NVvR kan zich daarom vinden in de keuze in verordening en wetsvoorstel om al degenen die een erfrechtverklaring kunnen aanvragen (art. 72 Erfrecht-Vo) de mogelijkheid te bieden beslissingen met betrekking tot de Europese erfrechtverklaring voor te leggen aan de kantonrechter als absoluut bevoegde rechter. Terecht wordt immers aangegeven dat aldus via een laagdrempelige procedure beslissingen in dit verband kunnen worden genomen door degene aan wie ook voor het nationale erfrecht procesbeslissingen zijn opgedragen.

2.3 Voorgesteld artikel 9 van de Uitvoeringswet

Uit de toelichting bij artikel 9, tweede lid van de Uitvoeringswet blijkt dat artikel 72 van de verordening de lidstaten de keuzevrijheid geeft om te bepalen dat de rechter zelf tot correctie, wijziging of intrekking van de erfrechtverklaring over gaat of dat hij de autoriteit van afgifte, in Nederland de notaris, in de gelegenheid stelt hier alsnog toe over te gaan. Uit de toelichting blijkt tevens dat door de wetgever hierbij de voorkeur wordt gegeven aan de notaris boven de rechter. De NVvR geeft de staatssecretaris in overweging om, naast de notaris, tevens een exclusief gerecht aan te wijzen, zoals de Rechtbank Den Haag, waar veel ervaring is met ipr-kwesties.

In artikel 9, derde lid van de Uitvoeringswet is geen sanctie opgenomen voor het geval de notaris nalaat een nieuwe beslissing te nemen. De NVvR is van mening dat uit het wetsvoorstel niet kan worden opgemaakt of in een dergelijk geval een andere notaris kan worden aangewezen. Kan meteen een andere notaris worden aangewezen indien de aard van de oorspronkelijke beslissing daartoe aanleiding geeft? De NVvR verzoekt de staatssecretaris dit te verduidelijken in het wetsvoorstel.

2.4 Voorgesteld artikel 10 van de Verordening

De NVvR is van mening dat met de bepaling in artikel 10, onderdeel A, terecht wordt voorkomen dat er onduidelijkheid en verschil kan ontstaan ter zake van het niveau van derdenbescherming voortvloeiend uit de Nederlandse verklaring van het erfrecht, in vergelijking met de Europese verklaring.

Artikel 6 lid 1 Wet op het notarisambt bepaalt sinds 21 juni 2013 (Staatsblad 2013, 215):

"Tot notaris is slechts benoembaar hij die de Nederlandse nationaliteit bezit of de nationaliteit van een andere lidstaat van de Europese Unie, van een overige staat die partij is bij de Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte of van de Zwitserse Bondsstaat".

In theorie is het hierdoor mogelijk dat in het kader van de Verordening een notaris optreedt die een andere van de 24 talen als thans in de Europese Unie aan de orde, of van de drie extra talen die de EER met zich brengt, beheerst. Alsdan kan het aanvraagformulier voor een Europese erfrechtverklaring in die (andere) taal gezien het beoogde artikel 4: 188a, tweede lid van het Burgerlijk Wetboek (art. 10, onderdeel B van de beoogde Uitvoeringswet) worden gesteld. De NVvR vraagt zich af of de bepaling in dit voorgestelde tweede lid niet strijdig is met de verordening, nu één van de doelen van deze verordening is door middel van het gebruik van uniforme formulieren het rechtsverkeer te vereenvoudigen. Wanneer gebruik wordt gemaakt van een standaardformulier, is dit in alle talen hetzelfde formulier. De NVvR is van mening dat dit een vertaling in de vorm van een Nederlandse taalversie onnodig maakt. Mocht de staatssecretaris voorgesteld lid 2 van artikel 4:188a willen handhaven, dan verzoekt de NVvR in de wet op te nemen dat, indien vervolgens een procedure ingevolge artikel 72 Erfrecht-Vo wordt gestart, de aanvrager zorg dient te dragen voor een beëdigde vertaling van het aanvraagformulier in het Nederlands (vergelijk art. 47 lid 2 Erfrecht-Vo m.b.t. tenuitvoerlegging).

De door de notaris af te geven verklaring zal uiteraard in het Nederlands worden gesteld en behoeft derhalve geen vertaling ten behoeve van een eventuele procedure.

2.5 Voorgesteld artikel 11 van de Uitvoeringswet

In de toelichting bij artikel 11, onderdeel A staat dat met ingang van 17 augustus 2014 het Haags Erfrechtverdrag niet meer zal worden toegepast. De NVvR geeft de staatssecretaris in overweging of Nederland, gelet hierop, genoemd verdrag niet zou moeten opzeggen.

Namens het bestuur van de NVvR,
de Wetenschappelijke Commissie

M.E. de Meijer
voorzitter

